

partis: et sic ordiate. Primo enim tangitur de efficiente in istu est efficiens. ibi: Qui. s. iohanes scribens. sedo de loco et tpe quib' scripsit. tertio de causa motiua ad scribendu. quarto de materia. quinto de intentione. sexto de modo. Dicit ergo: Vidit aut iohes et scripsit in pathmo: Apoc. iij. Sui in sula q' vocat pathmos. Et nota q' de h pathmus et h pathmus in eadē significatio: ne: et vtrūq' habet pathmo in datino et i ablatino. sic clarus claro: tenedos tenedo: delos delo. In ecclesijs q'bus ferat: asse mioris cui metro polis erat ephesus. p'fuit eni iohanes septē ecclesijs illius asse. Pullulabat inchoatio ne. pullulo las dicit germinare vel multiplicare. Atq' i oleuerūt. i. eruerūt consuetudine. Vita. q' mores cor rumpunt. Atq' diuerse hereses: que volabāt fide. Erāt eni quidā. manifestat cuius modi hereses pullulabāt ibi sez in asia. Alpha p'ncipius est elemētoꝝ grecoꝝ. Quis quod bene conuenit ei. de quo dicit Esa. xliij. Ante me non est formatus deus: et post me nō erit. Ante finē scilicet de stirā. i. defecturam. a desino desinis: desij v' desui desine: re: desiti desitu. Nec aut dicebant non credētes veritati: q' dicit Mat. vi. Quibuscū sū omnibus diebus vsq' ad cōsumationē seculi. Et pro labore nō premiū eternū susceperā. cū tñ dicat Sap. r. Reddet deus mercedē laborū sāctorū suoz. Et ecclesiam p' exercitiū tribulationū. supple ostendit. Nō desinare s' p'ficere. quod facit Apocal. xij. vbi dicit q' mulieri date sunt

que in pnti patiat: et i futuro receptura sit. Intētio ho eius monere ad patiētiā q' seruāda ē: tuz quia breuis labor: tū qz premiū magnum. Apodus tractādi talis: p'io p'mittit plogū et salutationē vbi reddit auditores benignos et attētos: q' p'misso accedit ad narrationē. An narrationez ho oñdit xpm eē ab eterno sine p'ncipio et fine: iuducens ipsum loquentem: Ego sum alpha et o: id est p'ncipium et finis. Postea accedēs ad narrationē distiguit septē visiōes: q' b' termiat iste liber p'sumat. P'mittit aut plogū dicens: Apocalypsis iesu xpi. subaudis: hic ē. Sic in alijs: visio Esaię hec est et parabole salomonis he sunt.

Incipit prologus sancti Hieronymi in apocalypsim sancti Iohannis apostoli.

Iohanes ap'ls et euāgelista a xpo elect' atq' dilect' i tāto amore dilectiōis vberior habit' ē: vt i cena sup pect' ei' recūberet: et ad crucē astātī soli matrē p'p'riā cōmēdassz: vt quē nubes volētē ad amplexū virgitat' lasciuerat: ipi ēt custodiēdā v'ginē tradidisset. Hic itaq' cū p'p' v'bu dei et testimoniū iesu xpi i pathmos isulā sortiret exiliū: illic ab eodē apocalypsis p'ostēsa describit: vt sic in p'ncipio canōis. i. libri geneleos icorruptibile p'ncipium p'notat: ita ēt icorruptibil' finis p'v'ginē i apocalypsi redderet dicit: Ego sū alpha et o initiū et finis. Hic ē iohēs q' sciēs supuēisse sibi diē egres' sionis de corpe: puocat' i epheso discipul' descēdit i defossū sepulture sue locū: orōneq' cōpleta reddidit spūm tā a dolore mort' fact' extrane': q' a corruptiōe carnis noscīt alien'. Cui' tñ scripture dispositio v' libri ordiatio: iō a nob' p' sin' gula nō expōit: vt nesciētib' i q'redi d'sideriū colloceat: et q'rētib' labor' fruct': et deo magisterij doctrina eruet.

due ale aquile magneyt volaret in desertum locus. Sed p'ficere sicut aurum in igne nō deficit sed p'ficir. Sap. iij. de de lustis: An q' aurum i fornace probauit illos. Et p' his sez modicis tribulationibus: Brauium eternum recipere. i. vitas eterna. ij. Timoth. ij. Si cōmortui sumus et cōiunemus: si sustinemus et p'egna binus: hoc erit quādo spōsa ducta in thalamū sponi do: tabitur dote bona. dices cuz lyra illud Hēn. xxx. Potante me dominus dote bona. Que i presenti seculo patiat: et que in futuro receptura sit. i. premia eterna pro modica et leui tribulatione. ij. Cor. iij. Id quod in p'cēti est momentaneū et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternū glorie pōdus operatur in nobis. Intentio autē ei'. Hic tangit intentio scribens: que est monere ad patiētiā. Intentio enim iohannis fuit supra. s. subditos i'fruere q'zum ad intellectū. hic autē intendit eos informare q'uz ad effectum. Modus tractandi talis. Hic tangitur formalis causa fm quod atē dicitur penes modum agendi. primo p'mittit Iohannes plogum. cum dicitur: Apocalypsis iesu ch'risti etc. et salutationem. ibi: Iohannes septē ecclesijs etc. Nō p'misso accedit ad narrationē. ibi: Ego iohannes frater vester etc. et ca. vij. s. fm septē ecclesias q'bus scribit fm septem status ecclesie generalis.

Finit expositio istius p'ntionis.

Prothemata in apocalypsim

Sicut in secularibus libris tria querunt. Intentio. s. vtilitas: et cui parti philosophie sup'at. Sic quoq' in hoc libro diuino tria querunt: materia: intentio: vtilitas: et cui parti humanitat'. i. vite subiacet. Vita enim alia philargica: alia practica: alia theoretica. i. contemplatiua: cui liber iste subiacet. Intentio est auctoris huius ponere signa p' que cōmēdet nobis patiētiā. i. faciet nos patiētes pro nomine xpi: vt de patiētia eundo ad cōtēplationē celestis gl'ie puenire possim' ad vtilitatē: ad remunerationē. i. patiētie nostre. i. ad duplicē stolā aie. s. ac corpis beatitudinē. Et notādū quod patiētiā cōmēdet: ostēdēdo. s. p' varias similitudines vt per equos et silia: p'scutionē pntis et future ecclie in tpe antich'ri. i. diuersas tribulationes diuersoz statū ecclie p'munit nos referēdo: vt fortiores simus ad sustinēdū. Nā leui' ledit quicquid puidim' aī. Illō qz sciēdū q' poti' cōmēdat patiētiā. Iō videlicet qm' fūdamētū est oīm virtutū: p'udētio teste: q' ait: Vidua v' debilis ē v'ri' quā nō patiētia firmat. Quis pater puidēs tribulationes q's passura erat setā ecclia: post q' ab ap'ls fuit fūdata: dispositio cū filio et scōspū eius tribulationes et carū p'mia reuelare. Facula eni q' puidēt' min' ledūt. Ita xpo māifestauit fm hūanitatē: xps iohānt: et iohānes ecclie reuelauit: q' excel' lebat omnib' p' uilegio castitatis: et q' grā dei interp'at: q' oīa bona q' agebat grā dei ascriberat: et q' oīa imania tormētorum equanimitate mētis sustinebat. Sed qz cōstat hāc reuelationē

factā esse in visione: videndū ē sub quo genere visiōis est: visio enim alia corporalis est: alia spiritalis: alia intellectualis. Visio corporalis est qua videmus celū et terraz et cetera talia. Visio spiritalis est qm' in eo quod videt aliud p'cedit: sicut fuit de moyse q' vidit rubū nō ardētē ardere: qd aliud significabat. Intellectualis ho qm' spūscō intimāte aliq's cōspicit aliqd' mysticū: sicut sanctus iohānes in hoc libro fecit: nā nō realit' ista vidit: sed diuino flamine inspirante: cōuenientia signa passio: nū designatiua intellectui suo cōfigurauit. Nunc q' sit materia illius videamus. Materia illi' sūt septē signa. i. genera tribulationum. Intentio ho est nos imitare ad patiētiā: vt p' patiētiā veniam' ad cōtēplationē: p' cōtēplationē ad reuelationē. Inde ad beatitudinē in qua habem' finalē causā huius opis: et qz nō querit' in diuinitate de phia s' de vita: videam' cui vite supponat. Vita: alia theoretica. i. cōtēplatiua: alia practica. i. actiua. Sed practica ad theoreticā cōstat referri. Et notādū est quare nos magis ad patiētiā q' ad alias virtutes inuitet. ad quod dicendū est q' sicut fides est fundamētū oīm virtutū: sic patiētia quodāmodo est sustēramētū. vnde p' dicit: Quā dua est virt' quam non patientia firmat. Itorandū ho est: quādam partē huius libri p' p'romio vel p' p'logo accipi. s. vsq' ad illum versum: Ego iohannes fui etc. In qua parte nos inuitat ad legendū et ad audiendū et ad seruandū: quia si hoc fecerimus beatitudinem consequemur: et sic commendat opus suum: legendus est iste liber: quia est apocalypsis iesu ch'risti. i. reuclā

factā

Prothemata in Apocalypsim

Reuelatio nō cuiuslibet sed iesu christi. Vel legēdus est liber b: quia beatus est qui legit et qui audit verba prophetie lectiois. huius. i. apocalypsis. i. reuelatiois iesu xpi.

Apocalypsis hec inter reliquos noui testamenti libros pphetia vocatur: sed alijs excellentior pphetijs: quia de christo et ecclesia magna ex pte adimpleta lā sacra / mēta denunciat. vñ etiā ideo: qz cum alijs vnifaria isti trifaria data est. pphetia sū. s. de pterito: de pnti et de futuro. et sic euangeliū legis obseruātiās: sic ista pphetia excellit veteres a lōge pspiciētes vterūq pphetias. Ad cui' robora dā firmitatē oc currit etiā auctoritas mittētis deferētis et accipiētis. hāc enī de. i. tota trinitas misit. nā de patre dicit: Mittēs p angelū suū. fili' autē dicit: Ego iesus misi āgelū. Sed et de spūscō hoc scriptū est: dñs de' omnipotēs. Sciendū itaqz qz cū sine addi tamento spūscō ponitur: tota trinitas frequentius intelligit vnde est: Spiritus est deus. Et qui habet aurem audiat quid spūs dicat ecclesijs. Et quācūqz angelus solius verbi incarna ti personā gesserit: tota tamē trinitas in angelo operata ē. Ad autē iohannes in exilio ista vidit manifestat xpi fidē in terrenis pressuris celū vēdicare. Et sciendū qz cū dicit apocalypsis: sub audiendū est: hec est. sed hūc modū locutiois q̄ cū diminutio: ne verbi sit: frequēter inuenim' in diuinis scripturis. vñ Sa / lomō ait: sine adminiclo verbi p̄parole Salomonis. et Esai

Apha principū ē elemento greco / Cas: Aūto esale. rū: et o finis: qd bene cōuenit illi de quo dicit Matias: Ante me nō est formāt' de': et post me nō erit. Causa q̄ beatū iohannē scribere monebat: qz interim dū ipse exul tene retur a domitiano. In ecclesijs quib' ipse p̄erat neq̄tie multe i oleuerūt: ad quorū correctio nē ipse cōmone' p angelū in visio ne siue dormiens siue spiritūaliter raptus. Per hoc qz iohan nes omni humano eloquio et auxilio destitū: diuinit' est vi / sitat: innuitur nobis qz q̄nto magis ab h' tumultu recedim':

Slo. ordi. Et tanromagis

tāromagis diuina visitatioe digni iudicabimur. Et est mare ria in hoc libro ecclesia: de qua oēs sūt vīdēs. Quicqd autē inducū de antichristo et demonib' ad cōprobationē ecclesie fit. Hoc autē mō tractat de hac materia. s. ostēdēdo pditionē ipsius ecclesie h' presentē et futurū statū. Scdm p̄ntē qz multas psecutioes oporteat h'c in pnti ecclesiā. Et itē in pnti etiā multas dignitates: vt remissionē peccatorū: illuminationē animarū: et talia. In futuro autē obtinere vitā et interminabilē leticiā. Finalis causa est: vt sibi subd' ros quibus principaliter scri bit. deinde ceteros admonet ad sustinendas tribulatioes cū patientia: nisi diffidēs de remuneratione magna. Romē etiam auctoritas querit: quod grā dei dicit: qd est iohēs. Ad hū cōuēt itē dicit: oēs ei p xpo partētēs grā dei. i. auxilio dei partium: aliter enī deficerēt. sicut dicit ap̄s: Gratia dei sū id qd sum. Locus quoqz in quo cōposuit notat. pathmos videlicet insula in qua positus in exiliū fuerat a domitiano cesare pzo / prer verbū dei qd p̄dicabat. Per quā sūlam designat eccle sia que quotidie afful' hui' seculi patitur: immobilis tū ex / stens. pathmos enī ebullitio vel fretū interpretat. Videndū quo modo visionis iohannes talia vidit. Tres nāqz modūi sionū sunt. An' cū celū terram et similia corporeis oculis vi demus. Alius cū dormiētes vel etiā vigilātes aliqd videm' p quod aliud figuramus: sicut p̄pharao vidit crassas vaccas vel boues et macras. Alius modus est intellectūalis. cū ali quid mente concipimus non per imagines: sed sicut est: vt da uid in psalmis. dicens: Audiam quid loquatur in me domi nus deus. Iohannes hō imagines in mente vidit: et in eis ve ritatem intellexit. Materia status asie et toti' presentis ec / clesie. Ita sic: ac si ita cōmone'et: Attēdite hanc visionem: qz visio reuelata est in christo iesu. Qualitas. i. modus tribula / tiones intus: et e' terius ecōtrario p̄solatioes: loc' breuis la bor et certa premia. Intentio paciēter ferre omnia.

1. Cor. 15. 8

Ps. 84.

Nico. de lyra

Incipit liber apoca. bti iohā. ap̄li.

Apocalypsis iesu christi Ca. I. Liber iste in duas ptes di / uidit: in p̄emū et tractatū: q̄ i cipit i ca. se. In p̄emio hō tria facit: qz p̄mo reddidit auditores attētos. scdm beuolios. Ibi: Iohānes septē ecclesijs. tercio do /

cilles siue doctos. Ibi: Ego iohānes. q̄ tria in pro logis fieri cōsueit. Prīmū fac dupl'. p̄mo ex anēte et arduitate hui' doctrine. scd' ex eius vti litate. Ibi: Beat' q̄ legit. Ad hec ei duo solēt ho mines attēdere. Circa p̄mū sciendū qz sicut dictū fuit in p̄ncipio libri psalmoz: reuelatio p̄pheti / ca q̄ fit cū imaginaria visioe: q̄lts est ista q̄ descri bitur in hoc libro. nā iohānes habuit imagina / rias visiones: et qd significarēt intellexit: altiois gradus est q̄n apparer aliq̄ psona instrūes d' oc / cultis q̄ si fieret sine tali apparitioe p̄sone. et q̄n to psona sic apparēs est altior: tāto reuelatio est gradus altiois. sicut psona angelica altior ē q̄ humana: et diuina q̄ angelica. Dicit autē angel' apparuerit iohāni cū instrūes in apocalypsi: tñ apparēbat tanq̄ representās psonā filij dei hu / manati: et in ei' psona loquēs: vt postea mag' ap parebit. p̄ter h' reuelatio in h' libro cōtēta ē val de ardua et autētica. et h' est qd dicit: Apocalypsis iesu christi. i. reuelatio facta in p̄sōa iesu xpi mo / do dicto. Quā dedit illi de' pat'. nā filius deitātē habet a patre. et p̄alā facere. i. mā / festare. Seruis suis. i. deuot' fidelib' et stu diosis. Que op. fi. cito. i. tribulatioes eccle sie quas oportet fieri. nā hoc p̄cedit ex diuina or / dinatioe q̄ nō pōt frustrari. et hoc fit ad p̄batio nē fidelit' et augmētū glie ipoz. Et sig. mis. p āgelū suū. dicto mō apparētē. Seruo suo iohāni. enā geliste. Qui testimonium per / hibuit verbo dei. in p̄ncipio euangelij sui q̄tum ad emanationes eius eternā. d. In p̄ncipio erat ver. et verbū erat ap̄s deū et de. e. x. et q̄tū ad ei' incarnationē t̄palē. d. Et x̄bū ca. fa. ē et ha. i. nō. iō subdit. Et testi moniū te. xpi. i. d. iesu xpi. Quecūqz vidit. i. ei' p̄uersatioes: mira cu loz opatioes: morte et resurrectione: sic p̄tz in euāgelij sui. p̄secutioe. l. Beatus. Dic cōsequēter reddit auditores attētos ex hui' libri vti litate: que consistit in beatitudinis consecutione. dicens: Beatus qui le /

A

† 722. 8

Ex epistola sancti Hieronymi ad Paulinum.

Apocalypsis iohānis tot habet sacramēta quot vba. Pax dixi: et p merito volumi / nis laus ois iferior ē. In verbis singul' mltiplicet latēt itelligētīe. Incipit liber apocalypsis beati iohannis apostoli.

Apsalms. I. Incipit liber apocalypsis iesu christi. h'c est reuelatio. Apocalypsis iesu christi. i. reuelatio facta in p̄sōa iesu xpi mo / do dicto. Quā dedit illi de' pat'. nā filius deitātē habet a patre. et p̄alā facere. i. mā / festare. Seruis suis. i. deuot' fidelib' et stu diosis. Que op. fi. cito. i. tribulatioes eccle sie quas oportet fieri. nā hoc p̄cedit ex diuina or / dinatioe q̄ nō pōt frustrari. et hoc fit ad p̄batio nē fidelit' et augmētū glie ipoz. Et sig. mis. p āgelū suū. dicto mō apparētē. Seruo suo iohāni. enā geliste. Qui testimonium per / hibuit verbo dei. in p̄ncipio euangelij sui q̄tum ad emanationes eius eternā. d. In p̄ncipio erat ver. et verbū erat ap̄s deū et de. e. x. et q̄tū ad ei' incarnationē t̄palē. d. Et x̄bū ca. fa. ē et ha. i. nō. iō subdit. Et testi moniū te. xpi. i. d. iesu xpi. Quecūqz vidit. i. ei' p̄uersatioes: mira cu loz opatioes: morte et resurrectione: sic p̄tz in euāgelij sui. p̄secutioe. l. Beatus. Dic cōsequēter reddit auditores attētos ex hui' libri vti litate: que consistit in beatitudinis consecutione. dicens: Beatus qui le /

Prologus p̄mittit salutationē i vtroqz caput.

Incipit liber apocalypsis beati iohannis ap̄li. Ca. I. Apocalypsis iesu christi. i. reuelatio facta in p̄sōa iesu xpi mo / do dicto. Quā dedit illi de' pat'. nā filius deitātē habet a patre. et p̄alā facere. i. mā / festare. Seruis suis. i. deuot' fidelib' et stu diosis. Que op. fi. cito. i. tribulatioes eccle sie quas oportet fieri. nā hoc p̄cedit ex diuina or / dinatioe q̄ nō pōt frustrari. et hoc fit ad p̄batio nē fidelit' et augmētū glie ipoz. Et sig. mis. p āgelū suū. dicto mō apparētē. Seruo suo iohāni. enā geliste. Qui testimonium per / hibuit verbo dei. in p̄ncipio euangelij sui q̄tum ad emanationes eius eternā. d. In p̄ncipio erat ver. et verbū erat ap̄s deū et de. e. x. et q̄tū ad ei' incarnationē t̄palē. d. Et x̄bū ca. fa. ē et ha. i. nō. iō subdit. Et testi moniū te. xpi. i. d. iesu xpi. Quecūqz vidit. i. ei' p̄uersatioes: mira cu loz opatioes: morte et resurrectione: sic p̄tz in euāgelij sui. p̄secutioe. l. Beatus. Dic cōsequēter reddit auditores attētos ex hui' libri vti litate: que consistit in beatitudinis consecutione. dicens: Beatus qui le /

hannes septē ecclesijs q̄ sūt in asia. Quaz de. rē. fm hominē accepit eā a pa tre et x̄bo sibi cōiunxit et spi ritūscō. Que oportet. Quasi i inenitabile ē q̄n si ant: et vile vt sūt. P̄por ter vt patiant tribulatioes cito. Cito. Dicit vt se parent ne sit graue pati cito finidī sūt labores et p̄mia danda. Breuis labor: festi nara gloria. Et signifi cavit. de' pater filio: et filius iohāni sub sigillo. i. sub scri pto: ne loc' sit furib' p̄uertē di: et vt grati' sit fid. lib' si cū exercitio osequant'. Qui testimoniu' p. Qui testat verba ipsius xpi ha / bita: tā de x̄bo. i. diuinita / te q̄ de humanitate iesu xpi. Et verbo dei. Illi' vocat verbū dei: qz p eū māifesta tus ē i mūdo pat'. In his q̄ corp raliē vidit vt passū: vt sola mēte: vt fuisse cū p̄re an oia. Beat' q̄ le. x̄ps dedit mibi: beat' autē qui a me accepit. Beat' q̄ le. r au. rē. qz h' apocal. est ie. xpi. rē. q̄n legit. i. q̄ narrat aliq̄ q̄ audiuir: qz ples ab vno legēte p̄nt audire. Et audiēt. et i h' no tar auditores: qz ples. Alii soli bñ q̄ audiuir vt mē te recōdāt: et mēte recōdāt: vt ope cōpleāt: et opere

Et tanromagis